

1.4. Бухгалтерський облік як інформаційне джерело для нарахування податку на майно

*(Б. М. Занько, кандидат економічних наук, доцент,
Державний податковий університет)*

Фінансове благополуччя територіальних громад значною мірою залежить від надходження до їхніх бюджетів податків. Для ефективного функціонування місцевого самоврядування територіальні громади повинні мати достатні фінансові ресурси. Одним із джерел, яке впливає на поповнення внутрішніх резервів територіальної громади, є надходження до місцевого бюджету доходів від справляння місцевих податків, зокрема податку на майно.

Податок на майно має три складових: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортний податок; плата за землю. Обчислення податку на майно здійснюється відповідно до порядку, встановленого Податковим кодексом України. Проте органи місцевого самоврядування можуть також впливати на справляння цього податку, оскільки їм надано право в певних випадках встановлювати розміри ставок цього податку, а також надавати пільги платникам.

Питання справляння податку на майно, а також окремі правові та економічні аспекти, які стосуються майна, що оподатковується цим податком, відображення в обліку податку на майно та його окремих складових розглядалися, зокрема, в наукових публікаціях таких авторів, як І. О. Губарева, Н. Г. Здирко, О. В. Канцурак, В. Кміть, А. І. Коріненко, Ю. С. Кулик, Т. О. Меліхова, С. М. Остапчук, О. Б. Пугаченко, Т. В. Фоміна, Н. Г. Царук, Л. Д. Шульга, Н. М. Яценко.

Віддаючи належне значним напрацюванням цих науковців, варто зазначити, що питання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела для нарахування податку на майно розглянуто не повною мірою, а тому воно потребує подальшого наукового дослідження.

1.4.1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Першою складовою податку на майно є податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (далі – ПННМ). Можна погодитися з Т. В. Фоміною та О. Б. Пугаченко, які виділяють такі переваги застосування ПННМ:

– база оподаткування ПННМ є маломобільною, а кошти від справляння цього податку можуть бути використані на розвиток інфраструктури саме тих територій, де перебувають оподатковувані об'єкти;

– справляння ПННМ підвищує вірогідність того, що будуть оподатковані тіньові доходи, а порівняно нескладний процес адміністрування цього податку дає змогу забезпечити стабільні надходження до бюджету;

– під час визначення бази оподаткування ПННМ застосовуються певні пільги, що дає змогу забезпечити принцип соціальної справедливості [1, с. 145].

Важливим елементом кожного податку є платники, тобто особи, які повинні сплачувати цей обов'язковий платіж. Платниками ПННМ є власники об'єктів нерухомості, і така нерухомість може бути як житловою, так і нежитловою. Платники ПННМ можуть належати як до фізичних, так і до юридичних осіб, вони можуть бути як резидентами, так і нерезидентами.

Відповідно до пп. 266.2.1 ст. 266 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) об'єктом оподаткування ПННМ є «об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його частка» [2]. Під час оподаткування об'єктів нерухомості ПННМ важливо чітко відокремлювати об'єкти житлової нерухомості від об'єктів нежитлової нерухомості, оскільки до них можуть застосовуватися не лише різні ставки податку, але й різні пільги.

Згідно з пп. 14.1.129 ст. 14 ПКУ до об'єктів житлової нерухомості належать будівлі, які «зареєстровані згідно із законодавством як об'єкти житлової нерухомості, дачні та садові будинки» [2]. До таких об'єктів належать, зокрема, квартири, житлові будинки та прибудови до них, кімнати в комунальних квартирах, дачні та садові будинки, котеджі, тобто це об'єкти, в яких зазвичай проживають люди.

Відповідно до пп. 14.1.129¹ ст. 14 ПКУ до об'єктів нежитлової нерухомості належать як будівлі, так і їхні складові частини, що «не є об'єктами житлової нерухомості» [2]. Наприклад, до об'єктів нежитлової нерухомості належать готельні будівлі (готелі, кемпінги, мотелі, пансіонати, будинки відпочинку, туристичні бази), офісні будівлі (будівлі, призначені для фінансового обслуговування, будівлі, призначені для конторських та адміністративних цілей), торговельні будівлі (магазини, універмаги, торгові центри, криті ринки, будівлі підприємств побутового обслуговування), промислові будівлі та склади, гаражі.

Варто зазначити, що не всі об'єкти нерухомості повинні оподатковуватися ПННМ. Враховуючи соціальні та деякі інші чинники, законодавці звільнили від оподаткування частину об'єктів нерухомості. Перелік таких об'єктів наведено в пп. 266.2.2 ст. 266 ПКУ, і у ньому, зокрема, згадуються житлова нерухомість, яка непридатна для проживання, гуртожитки, будівлі

Розділ 1. Обліково-аналітична система бізнес-процесів в умовах сталого розвитку

дитячих будинків сімейного типу, об'єкти житлової нерухомості, які перебувають у власності прийомних або багатодітних сімей (за умови, що такі сім'ї виховують п'ять або більше дітей), об'єкти нерухомості (як житлової, так і нежитлової), що належать громадським об'єднанням осіб з інвалідністю тощо [2].

Законодавці можуть надавати податкові пільги з метою, спрямованою на підтримку певної галузі економіки. Дещо підтримати вітчизняну промисловість дає змогу норма пп. «є» пп. 266.2.2 ст. 266 ПКУ, згідно з якою не належать до об'єктів оподаткування ПННМ будівлі промисловості, що відповідають одночасно таким умовам:

- ці будівлі належать до класу «Промислові та складські будівлі», вони мають код 125 згідно з Класифікатором будівель і споруд НК 018:2023;
- зазначені будівлі фактично використовуються за призначенням у господарській діяльності суб'єктів господарювання, водночас основна діяльність таких суб'єктів має класифікувати в секціях В-Ф КВЕД ДК 009:2010;
- ці будівлі не повинні здаватися їхніми власниками в користування іншим особам (тобто надаватися в позичку, здаватися в лізинг або оренду) [2].

Підтримуємо точку зору, відповідно до якої податкова пільга, яка звільняє від оподаткування ПННМ будівлі промисловості, повинна охоплювати також офісні будівлі, які промислові підприємства використовують «для адміністративних (конторських) цілей, що дасть змогу додатково підтримати вітчизняну промисловість» [3, с. 361].

На підтримку сільськогосподарських товаровиробників (як юридичних, так і фізичних осіб) спрямована норма пп. «ж» пп. 266.2.2 ст. 266 ПКУ, згідно з якою не належать до об'єктів оподаткування ПННМ споруди та будівлі, які належать за правом власності таким товаровиробникам, якщо такі об'єкти відповідають одночасно таким умовам:

- ці споруди та будівлі належать до класу «Нежитлові сільськогосподарські будівлі», вони мають код 1271 згідно з Класифікатором будівель і споруд НК 018:2023;
- зазначені споруди та будівлі фактично використовуються за призначенням у господарській діяльності суб'єктів господарювання – сільськогосподарських товаровиробників;
- ці споруди та будівлі не повинні здаватися їхніми власниками в користування іншим особам (тобто надаватися в позичку, здаватися в лізинг або оренду) [2].

Отже, сільськогосподарські товаровиробники, які є власниками споруд і будівель, можуть не сплачувати ПННМ з таких об'єктів, «якщо при цьому будуть дотримані всі умови, передбачені податковим законодавством» [4, с. 216].

Як видно з наведеного, у платників податків у власності може бути багато об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, проте чинне законодавство установлює, що не всі такі об'єкти нерухомості будуть вважатися об'єктами оподаткування для цілей справляння ПННМ. Проте якщо в таких осіб у власності є об'єкти оподаткування ПННМ, то для розрахунку цього податку потрібно визначити базу оподаткування.

Відповідно до пп. 266.3.1 ст. 266 ПКУ базою оподаткування для цілей справляння ПННМ з об'єктів житлової та нежитлової нерухомості є їхня загальна площа, зокрема площа їхніх часток [2]. Зазначимо, що це загальне правило, адже ПКУ передбачає випадки, коли справляти ПННМ потрібно не з усієї площі об'єкта, а лише з її частини.

Залежно від того, у чийй власності перебувають об'єкти нерухомості, для визначення бази оподаткування застосовуються такі підходи:

1) базу оподаткування обчислює контролювальний орган (а саме орган державної податкової служби), якщо об'єкт нерухомості (житлової та/або нежитлової), зокрема частки такої нерухомості, належить за правом власності фізичній особі. Контролювальний (податковий) орган використовує водночас дані Державного реєстру речових прав на нерухоме майно або оригінали відповідних документів цих платників податків (наприклад, документи на право власності);

2) базу оподаткування обчислюють самостійно юридичні особи, у власності яких перебувають об'єкти нерухомості (житлової та/або нежитлової), зокрема частки такої нерухомості. Водночас такі юридичні особи використовують загальну площу кожного з окремих об'єктів оподаткування, яка визначається на підставі документів, які підтверджують право власності на відповідний об'єкт [2].

Фізичні особи, на відміну від юридичних осіб, мають право на пільгу, передбачену пп. 266.4.1 ст. 266 ПКУ. Згідно з цим підпунктом база оподаткування об'єкта або об'єктів житлової нерухомості (зокрема, часток таких об'єктів), які перебувають у власності фізичної особи, підлягає зменшенню:

а) на 60 кв. метрів – якщо у власності фізичної особи є квартира або квартири (кількість квартир на пільгу не впливає);

б) на 120 кв. метрів – якщо у власності фізичної особи є житловий будинок або житлові будинки (кількість таких будинків на пільгу не впливає);

в) на 180 кв. метрів – якщо у власності фізичної особи одночасно є різні типи об'єктів житлової нерухомості (квартира або квартири та житловий будинок або житлові будинки, зокрема частки таких об'єктів).

Зазначимо, що таке зменшення надається фізичній особі «один раз за кожний базовий податковий (звітний) період (рік)» [2].

Пільги з ПННМ передбачені також пп. 266.4.2 ст. 266 ПКУ. Згідно з цим підпунктом місцеві ради мають право встановлювати, зокрема, пільги з ПННМ на об'єкти нерухомості (як житлової, так і нежитлової), які перебувають у власності як фізичних та юридичних осіб, так і благодійних організацій, громадських об'єднань, релігійних організацій України за умови, що їхні статuti або положення зареєстровані відповідно до встановленого законодавством порядку, а також використовуються в цілях забезпечення діяльності, яка передбачена цими статутами або положеннями.

Варто звернути увагу на такі особливості надання пільг з ПННМ, який справляється на відповідній території:

1) для фізичних осіб пільги з ПННМ, що справляється з об'єктів як житлової, так і нежитлової нерухомості, визначаються з огляду на майновий стан та рівень доходів цих фізичних осіб;

2) для всіх платників податку (як юридичних, так і фізичних осіб) пільги з ПННМ, що справляється з об'єктів нежитлової нерухомості, встановлюються залежно від майна, що належить до об'єктів оподаткування.

Водночас ПКУ передбачає випадки, коли, враховуючи, зокрема, майновий стан платника ПННМ, пільги такій особі взагалі не надаються. Відповідно до пп. 266.4.3 ст. 266 ПКУ пільги з ПННМ, які передбачені пп. 266.4.1 та пп. 266.4.2 ст. 266 ПКУ, для фізичних осіб не застосовуються до:

1) об'єкта або об'єктів оподаткування, площа якого / яких перевищує п'ятикратний розмір неоподаткованої площі, яка встановлена відповідно до пп. 266.4.1 ст. 266 ПКУ. Тобто пільга з ПННМ, яка передбачена для фізичних осіб пп. 266.4.1 ст. 266 ПКУ, не буде надаватися таким особам, якщо площа їх квартири / квартир перевищує 300 кв. метрів (5 × 60 кв. метрів), площа їх житлового будинку / будинків перевищує 600 кв. метрів (5 × 120 кв. метрів) або площа різних типів об'єктів житлової нерухомості, що належать таким фізичним особам, перевищує 900 кв. метрів (5 × 180 кв. метрів);

2) об'єкта або об'єктів оподаткування, які їх власники використовують з метою, яка пов'язана з одержанням доходів (тобто такі об'єкти їх власники здають в лізинг або оренду, надають у позичку або використовують для ведення діяльності, яка вважається підприємницькою) [2].

Наступним обов'язковим елементом податку, який використовується під час обчислення податкового зобов'язання, є ставка податку. Згідно з пп. 266.5.1 ст. 266 ПКУ ставки ПННМ для об'єктів нерухомості (як житлової, так і нежитлової), які перебувають у власності юридичних та фізичних осіб, встановлюються за рішенням місцевої ради з урахуванням як місця розташування (зональності) таких об'єктів нерухомості, так і їхніх типів, водночас розмір ставки не повинен перевищувати 1,5 % розміру мінімальної заробітної плати (далі – МЗП), яка встановлена законом на 1 січня звітного року із розрахунку за 1 кв. метр бази оподаткування [2].

Для ПННМ календарний рік встановлений як базовий звітний період.

Якщо фізичним особам за правом власності належать один або декілька об'єктів житлової нерухомості, то відповідно до пп. 266.7.1 ст. 266 ПКУ обчислення суми ПННМ здійснюють контролювальні (податкові) органи за місцем податкової адреси власників об'єктів такої нерухомості з урахуванням такого:

а) якщо у власності платника ПННМ є один об'єкт житлової нерухомості (зокрема, його частка), то цей податок обчислюється через зменшення бази оподаткування, згідно з пп. «а» або пп. «б» пп. 266.4.1 ст. 266 ПКУ (тобто загальна площа квартири зменшується на 60 кв. метрів, а житлового будинку – на 120 кв. метрів), з наступним застосуванням відповідної ставки ПННМ;

б) якщо у власності платника ПННМ є більше одного об'єкта житлової нерухомості одного типу (зокрема, їхньої частки), то цей податок обчислюється через зменшення сумарної загальної площі цих об'єктів, згідно з пп. «а» або пп. «б» пп. 266.4.1 ст. 266 ПКУ (тобто загальна площа квартир зменшується на 60 кв. метрів, а житлових будинків – на 120 кв. метрів), з наступним застосуванням відповідної ставки ПННМ;

в) якщо у власності платника ПННМ є об'єкти житлової нерухомості різних видів (зокрема, їхньої частки), то цей податок обчислюється через зменшення сумарної загальної площі цих об'єктів, згідно з пп. «в» пп. 266.4.1 ст. 266 ПКУ (тобто загальна площа таких об'єктів різних видів зменшується на 180 кв. метрів), з наступним застосуванням відповідної ставки ПННМ;

г) суму ПННМ, яку обчислено з урахуванням пп. «б» і пп. «в» пп. 266.7.1 ст. 266 ПКУ (див. два попередні абзаци), контролювальний (податковий) орган розподіляє пропорційно з урахуванням питомої ваги загальної площі окремих об'єктів відповідної житлової нерухомості [2].

Розділ 1. Обліково-аналітична система бізнес-процесів в умовах сталого розвитку

Якщо у власності платника ПННМ (як фізичної, так і юридичної особи) є об'єкт або об'єкти житлової нерухомості (зокрема, їхньої частки), загальна площа якого перевищує для квартири – 300 кв. метрів та/або для будинку – 500 кв. метрів, то сума ПННМ, розрахована згідно з пп. «а» – «г» пп. 266.7.1 ст. 266 ПКУ, збільшується на 25 000 грн на рік із розрахунку за кожен такий окремих об'єкт житлової нерухомості або за кожен його частку.

Під час оподаткування об'єктів нежитлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, потрібно керуватися пп. 266.7.1 ст. 266 ПКУ. У цьому випадку обчислення суми ПННМ здійснює контролювальний (податковий) орган за місцем податкової адреси власника цієї нерухомості. Під час обчислення ПННМ має враховуватися як загальна площа кожного з таких окремих об'єктів нежитлової нерухомості, так і відповідна ставка ПННМ.

Фізичній особі, яка повинна сплачувати ПННМ, контролювальний (податковий) орган, який розрахував суму податкового зобов'язання з цього податку, повинен надіслати податкове повідомлення-рішення (далі – ППР) до 1 липня року, який настає за базовим податковим періодом (тобто настає за звітним роком). Наприклад, до 1 липня року 2026 року фізичній особі має бути надіслано ППР за звітний 2025 рік, якщо 2025 року в цієї фізичної особи були у власності об'єкти нерухомості (як житлової, так і нежитлової), за які потрібно сплатити ПННМ.

Такі ППР повинні містити інформацію як про суми ПННМ, які треба сплатити, так і детальний розрахунок цього податку. Крім того, у цьому документі наводяться платіжні реквізити відповідних органів місцевого самоврядування (такі реквізити наводяться за місцем розташування кожного окремого об'єкта нерухомості (як житлової, так і нежитлової); адреси, де перебувають такі об'єкти нерухомості, та їхні площі; ставки ПННМ і пільги, які надані фізичним особам зі сплати цього податку [2].

Інколи власниками об'єктів нерухомості (як житлової, так і нежитлової), які розташовані на території України, є фізичні особи-нерезиденти. У цьому випадку відповідно до пп. 266.7.2 ст. 266 ПКУ нараховує ПННМ та надсилає (вручає) ППР нерезиденту, який є власником об'єкта такої нерухомості, контролювальний (податковий) орган, який адмініструє податки за місцезнаходженням відповідного об'єкта [2].

Якщо об'єкт житлової або нежитлової нерухомості є новим (тобто новоствореним або нововведеним), то фізична особа – платник ПННМ з відповідного об'єкта повинна сплачувати цей податок, починаючи з того місяця звітного року, в якому в цієї особи виникло (цією особою отримано) право власності на об'єкт нерухомості.

Для платників ПННМ, які є юридичними особами, передбачений окремий порядок обчислення та сплати цього податку. Згідно з пп. 266.7.5 ст. 266 ПКУ юридичні особи повинні самостійно обчислити суму ПННМ станом на 1 січня звітного року. Такі юридичні особи мають подати за місцем розташування об'єкта або об'єктів оподаткування до 20 лютого (включно) цього самого року відповідному контролювальному (податковому) органу податкову декларацію. У цій декларації річну суму ПННМ потрібно розбити поквартально, тобто на 4 рівні частки.

Юридична особа також може отримати право власності на новий (тобто новостворений або нововведений) об'єкт житлової або нежитлової нерухомості, з якого треба сплачувати ПННМ. У цьому разі така юридична особа має подати контролювальному (податковому) органу впродовж 30 календарних днів з дня, коли виникло (отримано) право власності на відповідний об'єкт, податкову декларацію. З місяця, в якому виникло (отримано) на цей об'єкт нерухомості право власності, юридична особа повинна почати сплачувати ПННМ з такого об'єкта оподаткування [2].

Власники об'єктів як житлової, так і нежитлової нерухомості можуть змінюватися (наприклад, унаслідок продажу або дарування таких об'єктів). Враховуючи це, у пп. 266.8.1 ст. 266 ПКУ встановлено, що якщо впродовж календарного року право власності на об'єкт оподаткування переходить від одного власника до іншого, то:

- для попереднього власника ПННМ обчислюється (нараховується) з 1 січня цього (звітного) року до початку місяця, в якому право власності на відповідний об'єкт оподаткування припинилося;

- для нового власника ПННМ обчислюється (нараховується), починаючи з того місяця, в якому цей власник набув (отримав) право власності.

Після отримання інформації про те, що відбувся перехід права власності на об'єкт оподаткування, контролювальний (податковий) орган уже буде надсилати ППР новому власнику цього об'єкта.

Платники ПННМ сплачують цей податок за місцем розташування об'єктів нерухомості, які вважаються об'єктами оподаткування. Зараховується ПННМ до відповідного місцевого бюджету згідно з положеннями Бюджетного кодексу України.

Для фізичних осіб ПКУ передбачає ще один спосіб сплати ПННМ – таким особам у селищній та сільській місцевості дозволено сплачувати цей податок через каси селищних і сільських рад, водночас підтверджуватися така сплата буде відповідною квитанцією.

Розділ 1. Обліково-аналітична система бізнес-процесів в умовах сталого розвитку

Згідно з пп. 266.10.1 ст. 266 ПКУ платники ПННМ повинні сплатити податкове зобов'язання з цього податку за звітний рік з урахуванням такого:

а) фізичні особи сплачують податкове зобов'язання впродовж 60 днів з дня, коли їм вручили ППР;

б) юридичні особи сплачують податкове зобов'язання щокварталу авансовими внесками, які відображені платником податку в річній податковій декларації, у строк до 30 числа місяця, наступного за звітним кварталом [2].

Може трапитися, що контролювальний (податковий) орган унаслідок певних причин не надіслав (або не вручив) фізичній особі ППР щодо потреби сплатити ПННМ у встановлені законодавством строки. У цьому випадку фізична особа звільняється від відповідальності, яка передбачена ПКУ, за несвоєчасну сплату ПННМ, що встановлено пп. 266.10.2 ст. 266 ПКУ.

Розглянемо на прикладах порядок розрахунку ПННМ.

Приклад 1.

Фізична особа є власником квартири, загальна площа якої, згідно з документами, становить 400 кв. метрів. Ця квартира не використовується фізичною особою-власником з метою одержання доходів (тобто не здається в оренду, не використовується для ведення підприємницької діяльності тощо).

Для таких об'єктів житлової нерухомості, як ця квартира, місцева рада встановила ставку ПННМ у розмірі 100 грн за 1 кв. метр бази оподаткування за календарний рік.

Потрібно визначити, яку суму ПННМ повинна сплатити фізична особа за цю квартиру за звітний рік.

Розв'язок.

1. Розраховуємо базу оподаткування щодо квартири. Водночас потрібно врахувати, що, відповідно до пп. 266.4.3 ст. 266 ПКУ, пільги з ПННМ, передбачені пп. 266.4.1 та пп. 266.4.2 ст. 266 ПКУ (тобто зменшення бази оподаткування для квартир на 60 кв. метрів), для фізичних осіб-власників таких квартир не застосовуються, якщо площа цих квартир перевищує 5-кратний розмір неоподаткованої площі, що встановлена пп. 266.4.1 ст. 266 ПКУ (тобто пільги не застосовуються для квартир, площа яких перевищує 300 кв. метрів (5 × 60 кв. метрів)).

Отже, база оподаткування щодо квартири становить 400 кв. метрів.

2. Визначаємо суму ПННМ, яку повинна сплатити фізична особа-власник квартири за звітний рік, якщо база оподаткування становить 400 кв. метрів:
 $400 \text{ кв. м} \times 100 \text{ грн/кв. м} = 40\ 000 \text{ грн.}$

3. Якщо у власності фізичної особи – платника ПННМ є такий об'єкт житлової нерухомості, як квартира, водночас загальна площа цієї квартири перевищує 300 кв. метрів, то сума ПННМ, що розрахована відповідно до пп. «а» – «г» пп. 266.7.1 ст. 266 ПКУ, повинна додатково збільшитися на 25 000 грн на рік за кожну таку квартиру, що встановлено пп. 266.7.1¹ ст. 266 ПКУ.

Отже, загальна сума ПННМ, яку повинна сплатити фізична особа за звітний рік, становить:

$$40\ 000 \text{ грн} + 25\ 000 \text{ грн} = 65\ 000 \text{ грн.}$$

Відповідь: 65 000 грн.

Приклад 2.

Юридична особа (підприємство), яка здійснює діяльність у сфері оптової та роздрібною торгівлі, впродовж звітного року мала у власності такі об'єкти нежитлової нерухомості:

- 1) офіс, загальна площа якого становить 200 кв. метрів;
- 2) магазин, загальна площа якого становить 500 кв. метрів;
- 3) оптовий склад, загальна площа якого становить 700 кв. метрів, водночас право власності на цей придбаний об'єкт перейшло до юридичної особи лише в жовтні звітного року.

Місцева рада за місцезнаходженням офісу та магазину встановила ставку ПННМ у розмірі 80 грн за 1 кв. метр бази оподаткування за календарний рік.

Місцева рада за місцезнаходженням оптового складу встановила ставку ПННМ у розмірі 100 грн за 1 кв. метр бази оподаткування за календарний рік.

Потрібно визначити, яку суму ПННМ повинна сплатити юридична особа за перший, другий, третій та четвертий квартали звітного року та загалом за звітний рік.

Розв'язок.

1. Визначаємо, яку суму ПННМ повинна сплатити юридична особа за звітний рік за офіс і магазин, на які встановлено ставку ПННМ у розмірі 80 грн за 1 кв. метр бази оподаткування за календарний рік:

$$(200 \text{ кв. м} + 500 \text{ кв. м}) \times 80 \text{ грн/кв. м} = 56\ 000 \text{ грн.}$$

Розділ 1. Обліково-аналітична система бізнес-процесів в умовах сталого розвитку

---

2. Визначаємо, яку суму ПННМ треба сплатити за один квартал за офіс і магазин:

$$56\ 000 \text{ грн} : 4 = 14\ 000 \text{ грн.}$$

Оскільки в першому, другому і третьому кварталі підприємство мало у власності лише офіс і магазин, то за кожен із цих кварталів воно повинно сплатити по 14 000 грн податку.

3. Визначаємо, яку суму ПННМ потрібно сплатити за один квартал за оптовий склад, на який встановлена ставка податку в розмірі 100 грн за 1 кв. метр бази оподаткування за календарний рік. Водночас варто взяти до уваги, що оскільки право власності на оптовий склад до юридичної особи перейшло в жовтні, то згідно з пп. 266.8.1 ст. 266 ПКУ вона сплачує ПННМ за оптовий склад лише за один квартал звітного року, а саме за четвертий квартал.

$$700 \text{ кв. м} \times 100 \text{ грн/кв. м} : 4 = 17\ 500 \text{ грн}$$

Отже, сума ПННМ, що сплачується за оптовий склад за один квартал (а саме за четвертий квартал), становить 17 500 грн.

4. Визначаємо, яку суму ПННМ треба сплатити за четвертий квартал за всі об'єкти нерухомості:

$$14\ 000 \text{ грн} + 17\ 500 \text{ грн} = 31\ 500 \text{ грн.}$$

5. Визначаємо, яку загальну суму ПННМ потрібно сплатити за звітний рік за всі об'єкти нерухомості:

$$14\ 000 \text{ грн} + 14\ 000 \text{ грн} + 14\ 000 \text{ грн} + 31\ 500 \text{ грн} = 73\ 500 \text{ грн.}$$

Відповідь: за звітний рік юридична особа повинна сплатити 73 500 грн ПННМ, зокрема за перший, другий і третій квартали по 14 000 грн, за четвертий квартал – 31 500 грн.

Для нарахування правильної суми податкового зобов'язання з ПННМ підприємству потрібно накопичувати й зберігати у системі бухгалтерського обліку інформацію, яка є суттєвою для обчислення цього податку. Це стосується, зокрема, даних щодо загальної площі об'єктів нерухомості (як житлової, так і нежитлової) та площі часток, які належить цій юридичній особі.

Важливою для обчислення ПННМ є також інформація щодо податкових пільг і ставок ПННМ, які можуть змінюватися залежно як від місця розташування житлової або нежитлової нерухомості, так і від типів об'єктів такої нерухомості.

Щодо відображення в бухгалтерському обліку ПННМ, зазначимо таке. Згідно з п. 18 НП(С)БО 16 податки, які не вносяться до виробничої собівартості продукції, робіт або послуг, належать до адміністративних витрат підприємства [5]. Тобто ПННМ може бути внесений, зокрема, як до

виробничої собівартості продукції (якщо такий об'єкт нерухомості, як будівля цеху, використовується під час виготовлення продукції, але пільга, передбачена пп. «є» пп. 266.2.2 ст. 266 ПКУ, до цієї будівлі не застосовується), так і до адміністративних витрат (якщо оподатковується будівля, яка використовується в адміністративних цілях).

Водночас якщо функціональне призначення об'єкта нерухомості свідчить, наприклад, про його використання з метою збуту товарів (коли об'єкт нерухомості – це будівля роздрібного магазину), то відповідно до п. 19 НП(С)БО 16 «Витрати» витрати на нарахування ПННМ можна внести до витрат на збут, оскільки будівля роздрібного магазину безпосередньо пов'язана зі збутом товарів.

Отже, під час ухвалення рішення щодо вибору складу витрат, до яких буде віднесено нарахований у бухгалтерському обліку ПННМ, насамперед потрібно враховувати функціональне призначення об'єкта нерухомості (офісної будівлі, складу, магазину тощо).

1.4.2. Транспортний податок

Другою складовою податку на майно є транспортний податок. Платники транспортного податку характеризуються такими ознаками:

– ці особи можуть належати як до фізичних, так і до юридичних осіб, вони є як резидентами, так і нерезидентами;

– у власності цих осіб перебувають легкові автомобілі, які зареєстровані в Україні відповідно до законодавства, водночас такі автомобілі повинні бути об'єктами оподаткування відповідно до умов, що наведені в пп. 267.2.1 ст. 267.2 ПКУ [2].

Щоб легковий автомобіль вважався об'єктом оподаткування, він повинен, відповідно до пп. 267.2.1 ст. 267 ПКУ, одночасно відповідати таким двом умовам:

1) з року випуску легкового автомобіля має минути не більше ніж 5 років включно;

2) середньоринкова вартість легкового автомобіля повинна становити більше ніж 375 розмірів МЗП, яка встановлена на 1 січня звітного року відповідно до закону.

Під час визначення середньоринкової вартості відповідного легкового автомобіля потрібно враховувати таке:

1) цю вартість визначає не платник транспортного податку, а уповноважений центральний орган виконавчої влади;

2) зазначена вартість визначається станом на 1 січня звітного року за спеціальною Методикою, яка установлює, що середньоринкова вартість «розраховується за методом аналогії цін ідентичних автомобілів» [6];

3) під час визначення такої середньоринкової вартості враховується як марка, так і модель легкового автомобіля, рік його випуску та об'єм циліндрів двигуна, а також тип пального, яке споживає цей автомобіль.

Згідно з пп. 267.2.1 ст. 267 ПКУ перелік тих легкових автомобілів, які вважаються об'єктами оподаткування транспортним податком (тобто легкових автомобілів віком не більше ніж 5 років включно з року випуску тощо), відповідний орган повинен розміщувати щороку до 1 лютого звітного року на своєму офіційному сайті. Наприклад, перелік тих легкових автомобілів, які повинні оподатковуватися транспортним податком 2025 р., наведено на офіційному сайті Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України (<https://me.gov.ua/view/b1a1729c-0192-4fc0-9d25-10dbe4682ac4>), і у цьому переліку наведено докладну інформацію як щодо марок легкових автомобілів, так і щодо їхніх інших характеристик (моделей, років випуску тощо).

Базою оподаткування транспортним податком є легковий автомобіль, який вважається об'єктом оподаткування згідно з пп. 267.2.1 ст. 267 ПКУ [2].

Відповідно до п. 267.4 ст. 267 ПКУ ставку транспортного податку встановлено в однаковому розмірі для всіх легкових автомобілів, які вважаються об'єктами оподаткування – 25 000 грн за один такий автомобіль у розрахунку на один календарний рік [2].

Зазначимо, що саме календарний рік установлений для транспортного податку як базовий звітний період.

Обчислення транспортного податку з легкових автомобілів, які вважаються об'єктами оподаткування та перебувають у власності фізичних осіб, здійснюється згідно з пп. 267.6.1 ст. 267 ПКУ. У цьому разі транспортний податок обчислює не сама фізична особа, яка є власником легкового автомобіля, а контролювальний (податковий) орган, який адмініструє податки податковою адресою, яка зазначена в реєстраційних документах на такий легковий автомобіль.

Фізичній особі, яка має сплачувати транспортний податок, контролювальний (податковий) орган, який розрахував суму податкового зобов'язання з цього податку, повинен надіслати ППР до 1 липня звітного року. Наприклад, до 1 липня року 2026 року фізичній особі має бути надіслано ППР за звітний 2026 рік, якщо 2026 року в цієї фізичної особи був у власності легковий автомобіль, за який потрібно сплатити транспортний податок.

Такі ППР повинні містити інформацію як про суми транспортного податку, які треба сплатити, так і детальний розрахунок цього податку. У цьому документі варто також навести як платіжні реквізити, потрібні для сплати транспортного податку, так і інформацію про легковий автомобіль, який вважається об'єктом оподаткування (його марку та модель, об'єм циліндрів двигуна в такого автомобіля тощо) [2].

Якщо фізична особа-платник транспортного податку придбала легковий автомобіль, який вважається об'єктом оподаткування, упродовж року, то податок потрібно почати сплачувати з того місяця, в якому в цього покупця виникло право власності (перейшло до покупця право власності) на придбаний легковий автомобіль. У цьому разі контролювальний (податковий) орган, який отримав інформацію про перехід права власності на легковий автомобіль, після отримання цієї інформації має надіслати новому власнику такого транспортного засобу ППР.

Для більш ефективного справляння податків контролювальний (податковий) орган співпрацює з іншими державними органами. Відповідно до пп. 267.6.3 ст. 267 ПКУ органи, які здійснюють державну реєстрацію легкових автомобілів та інших транспортних засобів, повинні після закінчення кожного календарного місяця в десятиденний строк надавати контролювальному (податковому) органу відомості, які потрібні для обчислення (розрахунку) та справляння (сплати) транспортного податку. Така інформація подається станом на перше число кожного місяця з урахуванням місця реєстрації відповідного легкового автомобіля, який вважається об'єктом оподаткування [2].

Для платників транспортного податку, які є юридичними особами, передбачений окремий порядок обчислення та сплати цього податку. Згідно з пп. 267.6.4 ст. 267 ПКУ юридичні особи повинні самостійно обчислити суму ПННМ станом на 1 січня звітного року. Такі юридичні особи мають подати за місцем реєстрації об'єкта або об'єктів оподаткування до 20 лютого (включно) цього самого року відповідному контролювальному (податковому) органу податкову декларацію. У цій декларації річну суму транспортного податку варто розбити поквартально, тобто на 4 рівні частки.

Юридична особа може придбати легковий автомобіль, який вважається об'єктом оподаткування транспортним податком, упродовж року. У цьому разі така юридична особа повинна подати контролювальному (податковому) органу впродовж місяця з дня виникнення (отримання) права власності на такий легковий автомобіль податкову декларацію. Крім того, така

юридична особа з місяця, в якому виникло в неї (перейшло до неї) право власності на цей легковий автомобіль, повинна почати сплачувати з такого об'єкта оподаткування транспортний податок [2].

Упродовж року власники легкових автомобілів унаслідок продажу або дарування таких об'єктів можуть змінюватися. Враховуючи це, у пп. 267.6.5 ст. 267 ПКУ встановлено, що якщо впродовж календарного року право власності на легковий автомобіль, який вважається об'єктом оподаткування, переходить від одного власника до іншого, то:

- для попереднього власника такого автомобіля транспортний податок обчислюється (нараховується) з 1 січня звітного року до початку місяця, в якому право власності на відповідний об'єкт оподаткування припинилося;
- для нового власника ПННМ обчислюється (нараховується) починаючи з того місяця, в якому цей власник набув (отримав) право власності [2].

Згідно з пп. 267.6.6 ст. 267 ПКУ, якщо об'єкти оподаткування (легкові автомобілі) були придбані впродовж звітного року, то транспортний податок потрібно сплачувати пропорційно місяцям (їх кількості), що залишилися до кінця цього звітного року (водночас сплата транспортного податку розпочинається з того місяця, в якому було проведено реєстрацію легкового автомобіля).

Як було зазначено вище, транспортний податок не сплачується з легкових автомобілів, вік яких, рахуючи з року випуску, перевищує 5 років. Виникає питання щодо того, з якого саме місяця потрібно припинити сплату транспортного податку з легкових автомобілів, у яких вік перевищив установлений податковим законодавством ліміт. Враховуючи це, у пп. 267.6.7 ст. 267 ПКУ встановлено, що в разі якщо п'ятирічний вік такого об'єкта оподаткування вплив упродовж звітного року, то транспортний податок потрібно сплатити за період «з 1 січня цього року до початку місяця, наступного за місяцем, в якому вік такого автомобіля досяг (досягне) п'яти років» [2].

У податковому законодавстві врегульовано також питання, чи треба власнику легкового автомобіля, який вважається об'єктом оподаткування, сплачувати транспортний податок, якщо такий автомобіль у нього викрадено. Відповідно до пп. 267.6.8 ст. 267 ПКУ в разі якщо певна особа викрала легковий автомобіль (незаконно ним заволоділа) і цей автомобіль належить до об'єктів оподаткування, то транспортний податок за такий викрадений автомобіль сплачувати не потрібно, починаючи з місяця, наступного за місяцем незаконного заволодіння (викрадення) легкового автомобіля. Проте

така подія має підтверджуватися документом, що виданий уповноваженим державним органом, який засвідчує внесення відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до відповідного державного реєстру (зокрема, до Єдиного реєстру досудових розслідувань).

Якщо ж такий легковий автомобіль буде повернуто його законному володільцю (власнику), то транспортний податок за такий об'єкт потрібно сплатити з місяця, в якому було повернуто легковий автомобіль згідно з рішенням суду або постановою прокурора чи слідчого. У цьому разі платник транспортного податку повинен надати відповідному контролюючому (податковому) органу копію такого рішення (постанови) впродовж 10 днів з дня отримання [2].

Транспортний податок потрібно перераховувати (сплачувати) за місцем реєстрації легкових автомобілів, які вважаються об'єктами оподаткування. Транспортний податок підлягає зарахуванню до місцевого бюджету відповідно до положень Бюджетного кодексу України.

Згідно з пп. 267.8.1 ст. 267 ПКУ платники повинні сплатити податкове зобов'язання з транспортного податку за звітний рік з урахуванням такого:

а) фізичні особи сплачують податкове зобов'язання впродовж 60 днів з дня, коли їм було вручено ППР;

б) юридичні особи сплачують податкове зобов'язання щокварталу авансовими внесками, які відображені платником податку в річній податковій декларації, у строк до 30 числа місяця, наступного за звітним кварталом [2].

Стосовно багатьох податків, можна зробити зауваження щодо їхньої недосконалості, і транспортний податок не є винятком. Так, В. Кміть звертає увагу на окремі недоліки транспортного податку та пропонує зробити певні кроки в напрямі його покращення:

– оскільки платниками транспортного податку є власники розкішних легкових автомобілів, тобто обмежене коло осіб, то суми від справляння цього податку надходять зазвичай до бюджетів великих міст. Що стосується сіл і невеликих міст, то їм на надходження транспортного податку не варто розраховувати;

– доцільним є збільшення ставки транспортного податку зі сталої суми 25 000 грн, яка не змінювалася з 2015 р., до 6 розмірів МЗП;

– варто розширити об'єкт оподаткування для цього податку, щоб у результаті оподатковувалися не лише легкові автомобілі, а й інші транспортні засоби, такі як потужні мотоцикли, вантажні автомобілі, вага яких становить понад 3 тонни, автобуси преміум-класу, окремі приватні водні засоби, як-от яхти, катери, судна, а також літаки та гвинтокрили [7, с. 120–121].

Розглянемо на прикладах порядок розрахунку транспортного податку.

Приклад 3.

Юридична особа (підприємство) має у власності легковий автомобіль, які вважаються об'єктом оподаткування транспортним податком, водночас:

1) автомобіль Lexus перебував у власності юридичної особи із самого початку й до кінця звітнього року;

2) автомобіль Mercedes-Benz був придбаний у жовтні звітнього року та перебував у власності юридичної особи до кінця звітнього року.

Потрібно визначити, яку суму транспортного податку повинна сплатити юридична особа за звітний рік та за кожен квартал цього року.

Розв'язок.

1. Ставка транспортного податку становить 25 000 грн за рік за кожен легковий автомобіль, що вважається об'єктом оподаткування. Отже, у першому – третьому кварталах у юридичної особи був у власності 1 легковий автомобіль, що вважається об'єктом оподаткування, відповідно, сума транспортного податку, що сплачується в цьому періоді за один квартал, становить:

$$1 \text{ автомобіль} \times 25\,000 \text{ грн} : 4 = 6\,250 \text{ грн.}$$

Отже, за перший, другий і третій квартали підприємство повинне щоквартально сплачувати по 6 250 грн транспортного податку.

2. У четвертому кварталі (у жовтні) був придбаний автомобіль Mercedes-Benz, відповідно, у цьому кварталі у власності юридичної особи було вже два автомобілі, що вважаються об'єктом оподаткування. Водночас варто взяти до уваги, що оскільки право власності на автомобіль Mercedes-Benz до юридичної особи перейшло в жовтні звітнього року, то, згідно з пп. 267.6.5 ст. 267 ПКУ, ця особа сплачує податок за зазначений автомобіль лише за один квартал звітнього року, а саме за четвертий квартал.

Відповідно, сума податку за четвертий квартал становить:

$$2 \text{ автомобілі} \times 25\,000 \text{ грн} : 4 = 12\,500 \text{ грн.}$$

3. Визначаємо, яку загальну суму транспортного податку потрібно юридичній особі сплатити за звітний рік:

$$6\,250 \text{ грн} + 6\,250 \text{ грн} + 6\,250 \text{ грн} + 12\,500 \text{ грн} = 31\,250 \text{ грн.}$$

Відповідь: за звітний рік юридична особа повинна сплатити 31 250 грн транспортного податку, зокрема за перший, другий і третій квартали по 6 250 грн, а за четвертий квартал – 12 500 грн.

Приклад 4.

Юридична особа (підприємство) впродовж звітнього року мала у власності три легкові автомобілі, які вважаються об'єктом оподаткування транспортним податком, водночас:

1) автомобіль Mercedes-Benz перебував у власності юридичної особи із самого початку й до кінця звітнього року;

2) автомобіль Ferrari перебував у власності юридичної особи із самого початку року до липня, і в цьому місяці він був проданий;

3) автомобіль Bentley був придбаний у грудні та перебував у власності до кінця звітнього року.

Потрібно визначити, яку суму транспортного податку повинна сплатити юридична особа за звітний рік та за кожен квартал цього року.

Розв'язок.

1. Ставка транспортного податку становить 25 000 грн за рік за кожен легковий автомобіль, що вважається об'єктом оподаткування. За проданий у липні автомобіль Ferrari транспортний податок, відповідно до пп. 267.6.5 ст. 267 ПКУ, треба сплатити за період січень-червень звітнього року, тобто за перший і другий квартали (оскільки в липні право власності на цей автомобіль перейшло до нового покупця).

Так, у першому й другому кварталі в юридичної особи було у власності 2 легкові автомобілі, що вважаються об'єктом оподаткування, відповідно, сума транспортного податку, що сплачується за один квартал, становить:

$$2 \text{ автомобілі} \times 25\,000 \text{ грн} : 4 \text{ квартали} = 12\,500 \text{ грн.}$$

Отже, за перший та другий квартали підприємство повинне сплатити по 12 500 грн.

2. У третьому кварталі в юридичної особи був у власності лише 1 легковий автомобіль, що вважається об'єктом оподаткування – Mercedes-Benz, відповідно, сума транспортного податку, що сплачується за третій квартал, становить:

$$1 \text{ автомобіль} \times 25\,000 \text{ грн} : 4 = 6\,250 \text{ грн.}$$

3. У четвертому кварталі автомобіль Mercedes-Benz був у власності юридичної особи весь квартал, а автомобіль Bentley був придбаний лише в грудні. Право власності за автомобіль Bentley перейшло лише в грудні, тому юридична особа, згідно з пп. 267.6.5 ст. 267 ПКУ, сплачує транспортний податок за цей автомобіль лише за один місяць – грудень.

Відповідно, сума податку за четвертий квартал становить:

$$(1 \text{ автомобіль} \times 25\,000 \text{ грн} : 4) + (1 \text{ автомобіль} \times 25\,000 \text{ грн} : 12) = 8\,333,33 \text{ грн.}$$

4. Визначаємо, яку загальну суму транспортного податку потрібно юридичній особі сплатити за звітний рік:

$$12\,500 \text{ грн} + 12\,500 \text{ грн} + 6\,250 \text{ грн} + 8\,333,33 \text{ грн} = 39\,583,33 \text{ грн.}$$

Відповідь: за звітний рік юридична особа повинна сплатити 39 583,33 грн транспортного податку, зокрема за перший і другий квартали по 12 500 грн, за третій квартал – 6 250 грн, за четвертий квартал – 8 333,33 грн.

Для цілей нарахування податкового зобов'язання з транспортного податку підприємству потрібно накопичувати й зберігати в системі бухгалтерського обліку інформацію, яка стосується, зокрема, даних щодо легкових автомобілів, що вважаються об'єктами оподаткування та належать за правом власності цій юридичній особі. Важливою для обчислення транспортного податку є також інформація щодо кількості місяців звітного року, впродовж яких такі автомобілі перебували у власності підприємства. Крім того, платник транспортного податку повинен враховувати, що якщо з року, в якому легковий автомобіль був випущений, минуло більше ніж 5 років, то податок за такий автомобіль вже не потрібно перераховувати до бюджету.

Звертаємо увагу на те, що під час викрадення в підприємства легкового автомобіля, що вважається об'єктом оподаткування, транспортний податок за період, у якому підприємство не могло використовувати цей автомобіль унаслідок крадіжки, сплачувати не потрібно. Проте якщо звернутися до пп. 267.6.8 ст. 267 ПКУ, то в ньому встановлено таке:

– якщо у підприємства викрали легковий автомобіль у певному місяці, то за цей місяць транспортний податок ще потрібно сплатити, а ось за наступні місяці транспортний податок уже не сплачується (якщо цей автомобіль усе ще залишався викраденим у наступних місяцях);

– якщо підприємству нарешті повернули раніше викрадений автомобіль у певному місяці, то за цей місяць транспортний податок уже треба сплатити (і сплачувати його далі).

Тепер уявимо ситуацію, коли легковий автомобіль у підприємства викрали, наприклад, 1 листопада, а повернули лише 31 грудня цього самого року, тобто підприємство не могло користуватися цим автомобілем майже два повних місяці. Незважаючи на це, відповідно до пп. 267.6.8 ст. 267 ПКУ, транспортний податок за зазначений автомобіль треба сплатити і за листопад (бо в місяці викрадення автомобіля податок ще сплачується), і за грудень (бо в місяці повернення автомобіля транспортний податок уже треба почати сплачувати).

Вважаємо, що норми пп. 267.6.8 ст. 267 ПКУ є несправедливими для платників транспортного податку. Пропонуємо в цьому підпункті встановити, що в місяці повернення легкового автомобіля, що вважається об'єктом оподаткування, транспортний податок за раніше викрадений легковий автомобіль ще не треба сплачувати; цей податок повинен сплачуватися, лише починаючи з місяця, наступного за місяцем, у якому було повернуто цей транспортний засіб.

Щодо відображення в бухгалтерському обліку транспортного податку, зазначимо таке. Відповідно до п. 18 НП(С)БО 16 податки, які не входять до виробничої собівартості продукції, робіт або послуг, належать до адміністративних витрат підприємства [5]. Тобто транспортний податок може бути внесений, зокрема, як до виробничої собівартості послуг (якщо легковий автомобіль використовується для надання транспортних послуг), так і до адміністративних витрат (якщо легковий автомобіль використовується для службових поїздок директора підприємства).

Якщо ж легковий автомобіль використовується для роз'їздів працівників відділу збуту, які зайняті просуванням на ринку продукції підприємства та її збутом, то, відповідно до п. 19 НП(С)БО 16, витрати на нарахування транспортного податку можна внести до витрат на збут, оскільки в цьому випадку легковий автомобіль безпосередньо пов'язаний зі збутом продукції.

Отже, під час ухвалення рішення щодо вибору складу витрат, до яких буде віднесено нарахований у бухгалтерському обліку транспортний податок, насамперед потрібно враховувати функціональне призначення легкових автомобілів, які вважаються об'єктом оподаткування.

1.4.3. Плата за землю

Відповідно до пп. 14.1.147 ст. 14 ПКУ плата за землю – це обов'язковий платіж у складі такого місцевого податку, як податок на майно. Плата за землю справляється в двох формах:

- 1) земельний податок;
- 2) орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності (далі – орендна плата за ЗДДКВ) [2].

До платників, які зобов'язані сплачувати плату за землю, належать, зокрема, як власники земельних ділянок, так і окремі землекористувачі, які не є власниками землі.

Розділ 1. Обліково-аналітична система бізнес-процесів в умовах сталого розвитку

Згідно з п. 270.1 ст. 270 ПКУ до об'єктів оподаткування платою за землю належать, зокрема, земельні ділянки, які відносяться за правом власності платникам плати за землю (перебувають у їхній власності).

Для плати за землю базою оподаткування є:

- 1) для земельної ділянки, грошову оцінку якої проведено, – нормативна грошова оцінка (далі – НГО) такої землі, яка корегується на коефіцієнт індексації, що визначений згідно з порядком, встановленим розділом XII ПКУ;
- 2) для земельної ділянки, грошову оцінку якої ще не проведено, – площа такої землі [2].

Відповідно до п. 271.2 ст. 271 ПКУ ухвалене місцевими радами рішення, яке стосується НГО певних земельних ділянок, має бути офіційно оприлюднено до 15 липня року, який передує року використання такої оцінки або змін до неї (так званий плановий період, або наступний рік). В іншому разі (коли відповідне рішення не було своєчасно офіційно оприлюднено) норми ухвалених радами рішень повинні застосовуватися лише в тому році, який настає за плановим періодом (настає за наступним роком).

Варто звернути увагу, що положення абзацу другого п. 271.2 ст. 271 ПКУ не поширюються на ті рішення місцевих рад, які стосуються НГО, якщо виконуються такі умови:

- ці рішення стосуються земельних ділянок, які перебувають у державній та комунальній власності, і розташовані ці ділянки за межами населених пунктів;
- зазначені ділянки надаються в оренду;
- НГО цих земельних ділянок раніше не було проведено та/або така оцінка не була затверджена належно (тобто у встановленому законодавством порядку);
- якщо НГО цих земельних ділянок було проведено та визначений розмір такої оцінки є більшим, ніж розмір НГО, яка визначена для зіставної площі ріллі у відповідній області [2].

Рішення місцевих рад, про які йдеться в п. 271.2 ст. 271 ПКУ, повинні бути оприлюднені в строк, який не перевищує 10 днів з дня їхнього ухвалення. У цьому разі вони мають застосовуватися з 1 числа другого місяця, що наступає за місяцем, у якому було ухвалене таке рішення.

Податкове законодавство передбачає застосування різних ставок земельного податку. Місцеві ради можуть затвердити певні розміри ставок земельного податку, але лише в межах граничних розмірів ставок (інтервалів), які встановлені ПКУ. Наприклад, відповідно до п. 274.1 ст. 274 ПКУ

**Обліково-аналітичне забезпечення управління суб'єктів господарювання
в умовах сталого розвитку**

за умови, що проведено НГО земельних ділянок, ставка земельного податку за них встановлюється в розрахунку на рік у розмірі від їх НГО:

- 1) не більше ніж 3 % – у загальному випадку;
- 2) не більше ніж 1 % – якщо оподатковуються землі загального користування;
- 3) не менше ніж 0,3 % та не більше ніж 1 % – якщо оподатковуються сільськогосподарські угіддя;
- 4) не більше ніж 0,1 % – якщо оподатковуються лісові землі.

Згідно з п. 274.2 ст. 274 ПКУ ставка земельного податку може бути встановлена в розмірі, який не перевищує 12 % «від їх нормативної грошової оцінки за земельні ділянки, які перебувають у постійному користуванні суб'єктів господарювання (крім державної та комунальної форм власності)» [2].

Якщо НГО земель не проведено, то згідно з п. 277.1 ст. 277 ПКУ ставка земельного податку за них встановлюється в розрахунку на рік у розмірі від НГО одиниці площі ріллі у відповідній області:

- 1) у розмірі, що не перевищує 5 % – у загальному випадку;
- 2) у розмірі, що не є нижчим за 0,3 %, але не більше ніж 5 % – якщо оподатковуються сільськогосподарські угіддя;
- 3) у розмірі, що не перевищує 0,1 % – якщо оподатковуються лісові землі.

Окремі категорії фізичних осіб звільняються від сплати земельного податку. Так, згідно з п. 281.1 ст. 281 ПКУ від сплати земельного податку звільняються, зокрема, такі особи: особи, які мають інвалідність першої або другої групи; фізичні особи, що займаються вихованням 3-х або більше дітей, водночас вік цих дітей не повинен перевищувати 18 років; пенсіонери, які вийшли на пенсію за віком тощо [2].

Проте пільга, яка передбачає для певних категорій фізичних осіб звільнення від сплати земельного податку відповідно до п. 281.1 ст. 281 ПКУ, не надається абсолютно на всі площі земельних ділянок, які є у власності таких фізичних осіб. Згідно з п. 281.2 ст. 281 ПКУ таке звільнення від сплати земельного податку поширюється на землі, які перебувають у власності зазначених вище фізичних осіб (тобто осіб, які мають інвалідність першої або другої групи тощо) лише в межах граничних норм, і ці норми застосовуються в розрізі кожного виду використання таких ділянок, зокрема:

- 1) у розмірі, що не перевищує 2 гектари, якщо на земельних ділянках ведеться селянське господарство (особисте);

Розділ 1. Обліково-аналітична система бізнес-процесів в умовах сталого розвитку

---

2) у розмірі, що не перевищує у селах – 0,25 гектара, в селищах – 0,15 гектара, в містах – 0,10 гектара, якщо на земельних ділянках ведеться, зокрема, обслуговування житлового будинку або господарських будівель (тобто використання земельних ділянок як присадибних ділянок);

3) у розмірі, що не перевищує 0,10 гектара, якщо земельні ділянки використовуються для дачного будівництва (індивідуального) тощо

Для того щоб фізична особа, яка визначена в п. 281.1 ст. 281 ПКУ, могла скористатися наведеними вище пільгами, їй потрібно виконати умови, які наведено в п. 281.4 ст. 281 ПКУ. Якщо в цієї фізичної особи станом на 1 січня відповідного року є у власності земельні ділянки (дві чи більше) одного виду використання, водночас їхня площа перевищує граничні норми, установлені п. 281.2 ст. 281 ПКУ, то ця особа до 1 травня цього самого року має подати контролювальному (податковому) органу, який адмініструє податки за місцем розташування однієї із належних їй за правом власності земельних ділянок, письмову заяву. Ця заява складається в довільній формі, і в цьому документі фізична особа повинна зазначити про те, що вона самостійно обрала (або прийняла рішення про зміну) земельних ділянок, щодо яких застосовується пільга.

Пільга починає застосовуватися залежно від того, коли фізична особа подала контролювальному (податковому) органу заяву, а саме:

– якщо заяву подано до 1 травня цього самого року, то пільга застосовується до обраних фізичною особою ділянок зі звітнього періоду, в якому подано таку заяву (тобто з 1 січня цього самого року). У цьому випадку пільга буде діяти до початку того місяця, який настане за місяцем, у якому ця особа в майбутньому прийме рішення подати нову заяву про застосування пільги;

– якщо заяву буде подано після 1 травня цього року, то пільга застосовується до обраних фізичною особою ділянок з наступного звітнього періоду (тобто з 1 січня наступного року) [2].

Податкове законодавство також передбачає пільгу зі сплати земельного податку, яка пов'язана з існуванням спрощеної системи оподаткування. Відповідно до п. 281.3 ст. 281 ПКУ від сплати земельного податку звільнено власників земельних ділянок, часток та паїв, якщо такі особи передали земельні ділянки, частки та паї платникам єдиного податку 4-ї групи в оренду.

Податкове законодавство передбачає суттєві пільги зі сплати земельного податку, якими можуть скористатися юридичні особи. Відповідно до

ст. 282 від сплати земельного податку звільняються, зокрема, оздоровчі та санаторно-курортні заклади, які належать громадським об'єднанням осіб з інвалідністю; бази паролімпійської та олімпійської підготовки (згідно з переліком, що затверджується КМУ) та ін. [2].

Ставки плати за землю, а також пільги щодо сплати земельного податку, який сплачується на відповідній території, встановлюють органи місцевого самоврядування.

Для плати за землю календарний рік установлений як базовий звітний період.

Згідно з п. 286.2 та п. 286.3 ст. 286 ПКУ особи, які є платниками плати за землю (крім фізичних осіб), самостійно обчислюють цей податок з урахуванням такого:

- сума цієї плати щороку обчислюється станом на 1 січня;
- платники повинні подавати до 20 лютого (включно) поточного року відповідному контролювальному (податковому) органу, який адмініструє податки за місцем розташування землі, податкову декларацію на поточний рік;

- у податковій декларації на поточний рік річну суму податку потрібно розбити рівними частками за місяцями (тобто розбити на дванадцять рівних частин). Якщо платник подав таку одну річну декларацію, то він звільняється від подання дванадцяти щомісячних декларацій. Якщо ж платник унаслідок різних причин не бажає скористатися своїм правом подати одну річну декларацію, то він повинен буде подати дванадцять щомісячних декларацій (тобто після закінчення кожного з дванадцяти місяців звітного року платнику треба буде подавати окрему щомісячну декларацію впродовж 20 календарних днів того місяця, який настає за звітним місяцем);

- якщо платник подає першу декларацію (це відбувається тоді, коли він фактично починає діяльність, пов'язану з потребою вносити плату за землю), то разом із цією декларацією треба подати витяг із технічної документації, у якому зазначена НГО земельної ділянки. Якщо надалі буде затверджено нову НГО цієї землі, то разом з черговою декларацією потрібно буде подати і новий витяг [2].

Якщо впродовж року у юридичної особи-платника плати за землю були зміни, які стосуються об'єктів та/або баз оподаткування (наприклад, впродовж року було придбано або продано земельну ділянку), то такий платник повинен впродовж 20 календарних днів того місяця, який настає за звітним місяцем, в якому відбулися зміни, подати податкову декларацію, в якій враховано ці зміни.

Що стосується фізичних осіб, то з них плата за землю справляється з урахуванням п. 286.5 ст. 286 ПКУ, а саме:

- фізичні особи не обчислюють плату за землю самостійно, за них це робить контролювальний (податковий) орган, який адмініструє податки за місцем розташування відповідної землі;

- такий контролювальний (податковий) орган до 1 липня поточного року надсилає фізичній особі, яка є платником плати за землю, ППР, на підставі якого треба сплатити податок;

- ППР повинне містити, зокрема, інформацію про порядок розрахунку суми плати за землю, її площу тощо;

- якщо впродовж календарного року право власності на землю переходило від однієї фізичної особи до іншої, то після отримання відповідної інформації контролювальний (податковий) орган повинен надіслати ППР новому власнику землі. Проте якщо перехід права власності відбувся в поточному році після 1 липня, то контролювальний (податковий) орган повинен надіслати попередньому власнику землі нове ППР, водночас попереднє ППР буде вважатися скасованим [2].

Стосовно справляння орендної плати за ЗДДКВ, яка є однією із форм плати за землю, доцільно зазначити таке. Основні положення, які стосуються справляння орендної плати за ЗДДКВ, містяться в ст. 288 ПКУ, і серед них варто виділити ключові моменти:

- орендна плата за ЗДДКВ нараховується на підставі договору оренди відповідної землі;

- контролювальний (податковий) орган дізнається про укладені договори оренди землі комунальної або державної власності від органів місцевого самоврядування та виконавчої влади, які уклали такі договори з орендарями. Саме такі органи місцевої влади й надають контролювальному (податковому) органу, який адмініструє податки за місцезнаходженням землі, до 1 лютого переліки орендарів, які орендують відповідні землі в поточному році;

- умови, відповідно до яких вноситься орендна плата за ЗДДКВ, та її розмір мають бути встановлені в орендному договорі. У певних випадках податкове законодавство може установлювати верхню або нижню межу такої орендної плати;

- податкове законодавство передбачає також випадки, коли орендна плата за ЗДДКВ може взагалі не сплачуватися орендарем (наприклад, це стосується випадків, коли земельні ділянки забруднені вибухонебезпечними предметами або коли ці ділянки перебувають на територіях, де ведуться бойові дії тощо [2].

Відповідно до пп. 4.1.11 ст. 4 ПКУ під час встановлення податків має застосовуватися єдиний підхід, який передбачає «визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку» [2]. До таких елементів, які потрібно обов'язково встановлювати в ПКУ для кожного податку, належать, зокрема, база оподаткування, об'єкт оподаткування тощо. Проте особливістю орендної плати за ЗДДКВ є те, що в ПКУ стосовно цієї орендної плати, яка є однією з форм такого місцевого податку, як плата за землю, «хоча й визначено об'єкт оподаткування, проте не визначено базу оподаткування» [8, с. 1268].

Звернемо увагу на відмінності в строках сплати плати за землю, які встановлені для юридичних та фізичних осіб:

1) відповідно до п. 287.4 ст. 287 ПКУ суму плати за землю, яка зазначена в податковій декларації в розрахунку на поточний рік, юридичні особи сплачують дванадцять разів рівними частками, водночас податковий період для сплати податку дорівнює календарному місяцю. Кожна з дванадцяти часток сплачується щомісяця впродовж 30 календарних днів того місяця, який настає за звітним місяцем;

2) згідно з п. 287.5 ст. 287 ПКУ фізичні особи зобов'язані сплатити плату за землю не пізніше 60 днів з дня, коли вони отримали ППР. Крім того, таким особам у селищній та сільській місцевості дозволено сплачувати цей податок через каси селищних і сільських рад, водночас підтверджуватися така сплата буде відповідною квитанцією [2].

Розглянемо на прикладі порядок розрахунку плати за землю (у формі земельного податку).

Приклад 5.

Підприємству належить за правом власності дві земельні ділянки, а саме:

1) земельна ділянка № 1, на якій здійснюється виробнича діяльність. НГО цієї земельної ділянки становить 10 000 000 грн. Ставка земельного податку для цієї земельної ділянки, встановлена місцевою радою, становить 2 % у розрахунку на рік;

2) земельна ділянка № 2, на якій розташований структурний підрозділ підприємства, що займається збутом продукції. НГО цієї земельної ділянки становить 6 000 000 грн. Ставка земельного податку для цієї земельної ділянки, встановлена місцевою радою, становить 3 % у розрахунку на рік.

Під час розрахунку суми земельного податку застосовується значення коефіцієнта індексації НГО землі, яке для обох земельних ділянок становить 1,433.

**Розділ 1. Обліково-аналітична система
бізнес-процесів в умовах сталого розвитку**

Потрібно визначити, яку суму земельного податку повинне сплатити підприємство:

1) за звітний рік за кожну земельну ділянку та за обидві земельні ділянки разом;

2) за один місяць звітного року за кожну земельну ділянку та за один місяць звітного року за обидві земельні ділянки разом.

Розв'язок.

1. Розраховуємо суму земельного податку, що сплачується за рік за земельну ділянку № 1:

$$10\,000\,000 \text{ грн} \times 1,433 \times 2\% = 286\,600 \text{ грн.}$$

2. Розраховуємо суму земельного податку, що сплачується за рік за земельну ділянку № 2:

$$6\,000\,000 \text{ грн} \times 1,433 \times 3\% = 257\,940 \text{ грн.}$$

3. Розраховуємо суму земельного податку, що сплачується за рік за обидві земельні ділянки разом:

$$286\,600 \text{ грн} + 257\,940 \text{ грн} = 544\,540 \text{ грн.}$$

4. Розраховуємо суму земельного податку, що сплачується за один місяць звітного року за земельну ділянку № 1:

$$286\,600 \text{ грн} : 12 = 23\,883,33 \text{ грн.}$$

5. Розраховуємо суму земельного податку, що сплачується за один місяць звітного року за земельну ділянку № 2:

$$257\,940 \text{ грн} : 12 = 21\,495,00 \text{ грн.}$$

6. Розраховуємо суму земельного податку, що сплачується за один місяць звітного року за обидві земельні ділянки разом:

$$23\,883,33 \text{ грн} + 21\,495,00 \text{ грн} = 45\,378,33 \text{ грн.}$$

Відповідь: за рік за земельну ділянку № 1 потрібно сплатити 286 600 грн податку, за земельну ділянку № 2 – 257 940 грн, а за рік за обидві ділянки разом треба сплатити 544 540 грн податку; за один місяць звітного року за земельну ділянку № 1 потрібно сплатити 23 883,33 грн податку, за земельну ділянку № 2 – 21 495,00 грн, а за один місяць за обидві ділянки разом треба сплатити 45 378,33 грн податку.

Для нарахування правильної суми податкового зобов'язання з плати за землю (зокрема, земельного податку) підприємству потрібно накопичувати та зберігати в системі бухгалтерського обліку інформацію, яка є суттєвою для обчислення цього податку. Це стосується даних щодо площі земельних ділянок, які є у власності підприємства або якими підприємство

володіє на праві постійного користування; НГО таких земельних ділянок; інформації про коефіцієнти індексації, які використовуються під час обчислення плати за землю.

Для різних земель можуть застосовуватися різні розміри ставок плати за землю, тому підприємству потрібно накопичувати та зберігати інформацію як про характеристики відповідних земель, з яких треба сплачувати плату за землю, так і про розміри ставок, які повинні застосовуватися під час справляння податку з цих земель.

Щодо відображення в бухгалтерському обліку плати за землю, зазначимо таке. Згідно з п. 18 НП(С)БО 16 податки, які не вносяться до виробничої собівартості продукції, робіт або послуг, належать до адміністративних витрат підприємства [5]. Тобто земельний податок може бути внесений, зокрема, як до виробничої собівартості продукції, так і до адміністративних витрат (якщо, наприклад, на земельній ділянці, з якої справляється податок, розташована офісна будівля, що використовується в адміністративних цілях).

В економічній літературі розглядаються декілька варіантів нарахування земельного податку. Т. О. Меліхова та Ю. С. Кулик пропонують відображати нарахування цього податку за дебетом рахунків 949 (як інші витрати операційної діяльності), 92 (як адміністративні витрати), 231 (як витрати на виробництво) або 91 (як загальновиробничі витрати) [9, с. 29].

Водночас на практиці трапляються випадки, коли функціональне призначення земельної ділянки свідчить про її використання з метою збуту товарів (наприклад, коли на такій ділянці розташований роздрібний магазин). У цьому разі, відповідно до п. 19 НП(С)БО 16, витрати на нарахування земельного податку можна внести до витрат на збут і відобразити за дебетом рахунку 93, оскільки така земельна ділянка безпосередньо пов'язана зі збутом товарів.

Отже, під час ухвалення рішення щодо вибору складу витрат, до яких буде віднесено нараховану в бухгалтерському обліку плату за землю (зокрема, земельний податок), насамперед потрібно враховувати функціональне призначення відповідних земельних ділянок.

Висновки

За результатами проведених досліджень питання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела контролю за нарахуванням та сплатою податку на майно можна зробити такі висновки. Податок на майно має три складових, які мають свої особливості.

Першою складовою податку на майно є ПННМ. Для нарахування правильної суми податкового зобов'язання з ПННМ підприємству потрібно накопичувати та зберігати в системі бухгалтерського обліку інформацію, яка є суттєвою для обчислення цього податку. Це стосується, зокрема, даних щодо загальної площі об'єктів нерухомості (як житлової, так і нежитлової) та площі часток, які належать цій юридичній особі.

Важливою для обчислення ПННМ є також інформація щодо податкових пільг і ставок ПННМ, які можуть змінюватися залежно як від місця розташування житлової або нежитлової нерухомості, так і від типів об'єктів такої нерухомості.

Другою складовою податку на майно є транспортний податок. Для цілей нарахування податкового зобов'язання з транспортного податку підприємству потрібно накопичувати й зберігати в системі бухгалтерського обліку інформацію, яка стосується, зокрема, даних щодо легкових автомобілів, що вважаються об'єктами оподаткування та належать за правом власності цій юридичній особі. Важливою для обчислення транспортного податку є також інформація щодо кількості місяців звітного року, впродовж яких такі автомобілі перебували у власності підприємства. Крім того, платник транспортного податку повинен враховувати, що якщо з року, в якому легковий автомобіль був випущений, минуло більше ніж 5 років, то податок за такий автомобіль уже не потрібно перераховувати до бюджету.

Звертаємо увагу на те, що в разі викрадення в підприємства легкового автомобіля, що вважається об'єктом оподаткування, транспортний податок за період, у якому підприємство не могло використовувати цей автомобіль унаслідок крадіжки, сплачувати не потрібно. Проте якщо звернутися до пп. 267.6.8 ст. 267 ПКУ, то в ньому встановлено таке:

– якщо у підприємства викрали легковий автомобіль у певному місяці, то за цей місяць транспортний податок ще потрібно сплатити, а ось за наступні місяці транспортний податок уже не сплачується (якщо цей автомобіль усе ще залишався викраденим у наступних місяцях);

– якщо підприємству, нарешті, повернули раніше викрадений автомобіль у певному місяці, то за цей місяць транспортний податок уже треба сплатити (і сплачувати його далі).

Тепер уявимо ситуацію, коли легковий автомобіль у підприємства викрали, наприклад, 1 листопада, а повернули лише 31 грудня цього самого року, тобто підприємство не могло користуватися цим автомобілем майже два повних місяці. Незважаючи на це, відповідно до пп. 267.6.8 ст. 267 ПКУ, транспортний податок за зазначений автомобіль треба сплатити і за листопад (бо в місяці викрадення автомобіля податок ще сплачується), і за грудень (бо в місяці повернення автомобіля транспортний податок уже треба почати сплачувати).

Вважаємо, що норми пп. 267.6.8 ст. 267 ПКУ є несправедливими для платників транспортного податку. Пропонуємо в цьому підпункті установити, що в місяці повернення легкового автомобіля, що вважається об'єктом оподаткування, транспортний податок за раніше викрадений легковий автомобіль ще не треба сплачувати; цей податок повинен сплачуватися лише починаючи з місяця, наступного за місяцем, у якому було повернуто цей транспортний засіб.

Третьою складовою податку на майно є плата за землю. Для нарахування правильної суми податкового зобов'язання з плати за землю (зокрема, земельного податку) підприємству потрібно накопичувати та зберігати в системі бухгалтерського обліку інформацію, яка є суттєвою для обчислення цього податку. Це стосується даних щодо площі земельних ділянок, які є у власності підприємства або якими підприємства володіють на праві постійного користування; НГО таких земельних ділянок; інформації про коефіцієнти індексації, які використовуються під час обчислення плати за землю.

Для різних земель можуть застосовуватися різні розміри ставок плати за землю, тому підприємству потрібно накопичувати та зберігати інформацію як про характеристики відповідних земель, з яких треба сплачувати плату за землю, так і про розміри ставок, які повинні застосовуватися під час справляння податку з цих земель.

Щодо відображення в бухгалтерському обліку податку на майно, зазначимо таке. Згідно з п. 18 НП(С)БО 16 податки, які не вносяться до виробничої собівартості продукції, робіт або послуг, належать до адміністративних витрат підприємства [5]. Отже, податок на майно може бути внесний на підставі цього пункту як до виробничої собівартості, так і до адміністративних витрат.

Проте нарахований податок на майно може бути нарахований і за рахунок інших витрат. Наприклад, відповідно до п. 19 НП(С)БО 16 витрати

Розділ 1. Обліково-аналітична система бізнес-процесів в умовах сталого розвитку

на нарахування податку на майно можна внести до витрат на збут, і це можливо і доречно зробити, зокрема, в таких випадках:

– якщо такий об'єкт нерухомості, як будівля роздрібного магазину, безпосередньо пов'язаний зі збутом товарів, то до складу витрат на збут доцільно внести таку складову податку на майно, як ПННМ, яким оподатковується такий об'єкт;

– якщо легковий автомобіль, що вважається об'єктом оподаткування транспортним податком, використовується для роз'їздів працівників відділу збуту, які зайняті просуванням на ринку продукції підприємства та її збутом, то до витрат на збут буде внесено таку складову податку на майно, як транспортний податок;

– якщо на земельній ділянці підприємства розташований роздрібний магазин, через який продаються товари і який також належить цьому підприємству, то це свідчить про використання цієї ділянки з метою збуту. Враховуючи це, до витрат на збут доцільно додати таку складову податку на майно, як плата за землю, яка справляється з цієї ділянки.

Отже, під час ухвалення рішення щодо вибору складу витрат, до яких буде віднесено нарахований у бухгалтерському обліку податок на майно, насамперед потрібно враховувати функціональне призначення відповідних об'єктів оподаткування (об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, легкових автомобілів, земельних ділянок), з яких цей податок справляється.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фоміна Т. В., Пугаченко О. Б. Внутрішній контроль розрахунків з бюджетом за податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. *Економічний простір*. 2022. № 179. С. 140–145. URL : <http://srd.pdaba.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8727/1/Fomina.pdf>

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-IV (зі змінами) / Верховна Рада України : офіційний вебсайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Занько Б. М. Облікові та податкові аспекти справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 42. С. 356–362. URL : <http://www.market-infr.od.ua/uk/42-2020>

4. Занько Б. М. Сільськогосподарські товаровиробники: облікові та податкові аспекти оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 69. С. 214–219. URL : <http://www.market-infr.od.ua/uk/69-2022>

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318 (зі змінами) / Верховна Рада України : офіційний вебсайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

6. Методика визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2016 № 66 / Верховна Рада України : офіційний вебсайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2016-%D0%BF#n9>

7. Кміть В. Роль та значення транспортного податку в системі майнового оподаткування України. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2023. Вип. 50. С. 107–125. URL : <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/view/4382/4867>

8. Занько Б. М. Проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо об'єктів та баз оподаткування для обчислення місцевих податків і зборів. *Економіка та суспільство*. 2018. № 19. С. 1266–1271. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/3>

9. Меліхова Т. О., Кулик Ю. С. Удосконалення обліку, оподаткування та аудиту земельного податку на підприємствах великого та малого бізнесу з метою оптимізації їх податкового планування. *Агросвіт*. 2022. № 4. С. 27–36. URL : http://www.agrosvit.info/pdf/4_2022/5.pdf